

Asia: VN/23943/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi jätelain muuttamisesta

Lausunto

5 c § Toisessa ETA-maassa tehdyn päätöksen ja lainsäädännön tunnustaminen

Ei lausuttavaa.

32 § Kunnan velvollisuus järjestää jätehuolto

Lassila & Tikanoja Oyj (jatkossa L&T) kannattaa uudistusta.

Se tuo toivottua selkeytystä jätehuollon järjestämisvastuuseen elinkeinotoiminnan ja julkisen sektorin välillä. Järjestämisvastuun tarkka ja yksiselitteinen määrittely on tärkeää siksi, koska sen avulla luodaan kunnallisille jäteyhtiöille lakiin perustuvia yksinoikeuksia. Asiakkaille ei anneta mahdollisuutta ostaa omalla kustannuksella julkisia palveluja täydentäviä yksityisiä ratkaisuja.

Järjestämisvastuu Jätelain mukaan on jätteen haltijalla. Kunnille on luotu mainitun 32 §:n säännösten myötä erityisoikeuksia, joita jätelain eri uudistusvaiheessa on laajennettu koskemaan julkisia ja yksityisiä palveluita. Eurooppalainen lähtökohta on ollut se, että kuntien järjestämisvastuu koskee kotitalouksia, joissa palvelutarve on yhdenmukainen ja standardoitavissa jätehuoltomääräyksillä. Sen sijaan kaikkien muiden sektoreiden osalta palvelu vaatii aina räätälöintiä, erityistarpeiden tunnistamista ja erilaista ohjausta ja tukea.

L&T:n mielestä kuntien jätehuoltovastuu pitäisi rajata yksiselitteisesti kotitalouksiin ja kaikkien muiden tahojen osalta annettaisiin jätteen haltijan itse määritellä ja kilpailuttaa palvelu. Uskomme, että tällä muutoksella tulisi olemaan merkittävä vaikutus yhdyskunta- ja pakkausjätteiden kierrätyksen kehittämiseen. Yksityinen sektori kykenee tarjoamaan ihan eri tasolla tukea, raportointia, valmennusta ja koulutusta materiaalien lajitteluun sekä räätälöimään palvelua asiakas- ja kohdekohtaisesti. Tämä ei ole mahdollista standardoidussa julkisessa urakassa, jossa keskitytään reitillä olevien astioiden tyhjentämiseen mahdollisimman tehokkaasti.

On tärkeää, että epäselviä tulkintoja aiheuttanut termi asumisessa syntyvät jäte muutetaan kotitalousjätteeksi, mikä on myös jätedirektiivin mukainen määritelmä.

Ehdotamme myös 32 § 1 momentin 3- kohtaa poistettavaksi, joka aiheuttaa tällä hetkellä runsaasti tulkintaerimielisyyksiä. Asuinkiinteistöjen kivijalassa asuinkiinteistön yhteydessä toimivilla yrityksillä pitää voida olla aine itse vapaus päättää palvelusta. Kivijalassa toimii esimerkiksi kauppoja ja

ravintoloita, joilla on aivan erilainen palvelutarve kuin kotitalouksilla ja heidän toimintaansa ohjaavat periaatteet ja minimistandardit tulevat useina yritysten omien ympäristötavoitteiden ja ketjuohjauksen kautta.

Määräävää ei myöskään saa olla se, kuka kiinteistön omistaa, koska jatkossa yhä useammin julkiset ja yksityiset palvelut sekä asuminen yhdistetään samoihin kiinteistöihin. Esimerkiksi Helsingin torikorttelissa kiistellään tällä hetkellä siitä, voiko siellä toimivat ravintolat ja kaupat itse määrittellä ja kilpailuttaa jätehuoltopalvelunsa. Nyt HSY on määritellyt koko korttelin kuntavastuun piiriin, koska kaupunki omistaa kiinteistön ja siellä toimii myös julkisen palvelun yksiköitä.

L&T myös toivoo, että kuntien hallinto- ja palvelutoiminta rajataan 32 §:ssä kuntavastuun ulkopuolelle ja tarjotaan julkiselle palvelutoiminnalle mahdollisuus kilpailuttaa ja määrittää tarvitsemansa palvelut hallitusohjelman mukaisesti. Uskomme, että tällä uudistuksella olisi vielä suurempi vaikutus yhdyskunta- ja pakkausjätteiden kierrätysasteeseen. Kouluissa, päiväkodeissa ja virastoissa voidaan oikealla ohjauksella ja palvelumitoituksella päästä merkittävästi korkeampiin kierrätysasteisiin, kuin tällä hetkellä.

35 § Kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen järjestäminen

Ei lausuttavaa.

48 § Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat

L&T ei kannata paperin tuottajavastuun laajentamista kirjoihin.

Valmisteluaineiston mukaan kirjoja koskeva sääntelyehdotus on lähtenyt liikkeelle alan omasta ympäristöaloitteesta, jolla halutaan kirjat pois sekajätteiden joukosta. Kukaan ei edes tiedä kuinka paljon näitä kirjoja sekajätteessä on eikä sitä onko tämä varsinaisesti ongelma. Yksittäisten toimijoiden tai liittojen ympäristötavoitteet ja niiden edistäminen ei voi olla lainuudistuksen lähtökohta tai motiivi. Käytöstä poistettujen kirjojen pienen volyymin johdosta uudistuksella ei ole yhteiskunnallista merkitystä tai vaikuttavuutta, vaan aloite on enemmän imagollinen.

Kirjojen uudelleenkäytön ja kierrätyksen edistäminen on tärkeä tavoite, mutta sitä pitäisi mielestämme edistää vapaaehtoisten sitoumusten pohjalta, joista Suomessa on erinomaisia kokemuksia. Ylipäätään tuottajavastuu- sääntelyllä ei voida tehokkaasti edistää kirjojen uudelleenkäyttöä vaan ratkaisua pitäisi hakea uudelleenkäyttömarkkinassa toimivien tahojen kuten kierrätyskeskusten ja second hand-toimijoiden kautta.

Paperin tuottajavastuun laajentaminen kirjoihin esitetyssä muodossa johtaisi siihen, että käytöstä poistetut kirjat kerättäisiin asuinkiinteistöltä samassa astiassa keräyspaperin kanssa. Ratkaisua perustellaan sen helppoudella kuluttajalla.

Kirjoilla ja keräyspaperilla on eri hyötykäyttöratkaisut, minkä vuoksi materiaalien sekottamisella ei edistetä kierrätystä vaan vaikeutetaa sitä. Keräyspaperi ohjautuu nykymallissa suoraan ja ilman laitokäsittelyä paperiteollisuuden siistausprosessin kautta sanomalehtipaperin valmistukseen. Mikäli tähän materiaalivirtaan yhdistetään kirjat, se ei enää sovellu siistaukseen vaan koko materiaali pitää ohjata koneelliseen lajitteluun, jossa kirjat erotetaan paperista. Tämä aiheuttaa huomattavia lisäkustannuksia eikä sillä paranneta kirjojen uudelleenkäyttöä tai kierrätystä.

Käytöstä poistetuille kirjoille ei ole tunnistettavia hyötykäyttöratkaisuja Suomessa, jolloin ne pitäisi murskauksen ja paalauksen jälkeen ohjata Keski-Eurooppaan hyödynnettäväksi. Tällaisella kirjasilpulla on eri hyötykäyttökohteet kuin keräyspaperilla.

Suomen kierrätyksen tukijalka on paperi. Sitä kerätään 160.000 tonnia vuositasolla ja se hyödynnetään ennätyskorkeilla prosenteilla. Paperinkierrätys muodostaa 14 % Suomen materiaali kierrätyksestä. Järjestelmä on Euroopan tehokkain, minkä vuoksi se on onnistuttu pitämään myös maksuttomana kuluttajille. Uudistus ehdotetussa muodossa vaarantaisi palvelun maksuttomuuden, koska paperista saadut tulot eivät enää kattaisi arvoketjun kustannuksia.

Mikäli paperin tuottajavastuu kuitenkin päätetään laajentaa koskemaan myös kirjoja, esitämme että poiketen paperin tuottajavastuun Jätelain 49 § 2 momentin pääsäännöstä, kirjojen osalta ei edellytettäisi kiinteistökohtaista erilliskeräystä, vaan tuottajille annettaisiin vapaus määrittää kustannustehokkaimmat keräysratkaisut asuinkiinteistöjen osalta.

Siirtymäsäännös

L&T kannattaa siirtymäsäännöstä ehdotetussa muodossa, mikäli jätteen haltijalla on mahdollisuus irtautua kunnallisesta palvelusta jo tätä aiemmin. L&T katsoo, että ehdotettu 6 kuukauden ilmoitusaika on täysin ylimitoitettu. Yksityiset yritykset hoitavat jo nyt näiden asiakkaiden jätehuoltoa. Yksittäisten kohteiden irrottaminen kuntaurakasta ei ole ongelmallista ja näihin volyymimuutokseen on varauduttu urakkaehdoissa. Viimeisimmissä urakoissa on varauduttu jopa 10-15 % volyymimuutoksiin kesken urakkauden ilman että tällä on vaikutusta urakkaehtoihin. Nyt tämän muutoksen osalta puhutaan muutamien prosenttien vaikutuksista.

Muuta huomioitavaa

-

Mikkonen Jorma
Lassila & Tikanoja Oyj